

Com que era tan urgent

Quan un infinitiu indica el temps en què té lloc l'acció d'un altre verb es fa precedir per la preposició *en*, per exemple: *En fer-se fosc tothom tanca la porta.* És el mateix cas que el castellà resol amb la contracció «*al*». Així és tal com ho prescriuen les normes gramaticals, encara que en la llengua parlada aquesta norma és usualment ignorada, i es diu més aviat «*Al* fer-se fosc tothom tanca la porta. És, justament, per tal de combatre aquesta construcció, considerada incorrecta, que s'afirma que quan en castellà s'usa «*al*» davant un infinitiu, en català s'ha d'usar sempre la preposició *en*.

Però sembla evident que en català, en algun cas, fóra millor de recórrer a una altra construcció, en lloc d'imitar sistemàticament les del castellà, substituint sistemàticament «*al*» per *en*. Les expressions temporals tenen una reconeguda tendència a indicar altres tipus de relació, i la combinació «preposició *en* més un infinitiu» participa d'aquest fet. En l'exemple que hem indicat, les nocions de simultaneïtat (quan es fa fosc) de causalitat (perquè es fa fosc) són indistingibles. És cert que aquesta combinació de què ens ocupem pot expressar plenament la causalitat, com en aquest exemple del mateix Fabra: *En veure'ls tan pobres, un hom s'admirava que poguessin fer el que feien.* Però això no ens ha de privar d'adonar-nos que en castellà aquest ús causal s'ha desenvolupat molt més que no pas en català. Així una oració com *Els altres, en no ésser tan urgent, se'n van tornar al refugi*, potser es podria afirmar que traïx excessivament el calc de l'esquema del castellà. Nosaltres no vacil·lariem a refer-la amb una de les nostres expressions causals més genuïnes: *Els altres, com que no era tan urgent, se'n van tornar al refugi.*

ALBERT JANE